

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară 6: *Educație și competențe*

Prioritatea de investiții: 10.i

Obiective specifice: 6.4, 6.6

Titlu proiect: *“Acces la programe de educație și formare profesională pentru tinerii și adulții din județul Dolj care au părăsit timpuriu școala (I)”*

Cod SMIS 2014+: 135711

Ion

de Liviu Rebreanu

- **relația dintre două personaje dintr-un roman interbelic, realist, obiectiv -**

Activități de tip „A doua șansă – învățământ secundar inferior”

Modulul II: Cuvântul și textul

Expert curriculum limba română: Prof. Alina Felicia DUMITRU

Număr de ore: 4 ore TC

1 oră CDȘ

„*Ion*”, primul roman publicat de Liviu Rebreanu, în 1920, este un **roman realist de tip obiectiv**, cu tematică rurală, o capodoperă a literaturii române interbelice. Considerat de E. Lovinescu „*cea mai puternică creație obiectivă a literaturii române*”, înfățișează universul rural în mod realist, fără idilizarea din proza sămănătoristă.

1. Ilustrarea a patru elemente de structura și de compoziție ale textului, semnificative pentru construcția personajului

Tema romanul este **problematica pământului**, analizată în condițiile socio-economice ale satului ardelenesc de la începutul secolului al XX-lea. Romanul prezintă lupta unui țăran sărac pentru a obține pământ și consecințele actelor sale. Tema centrală, posesiunea pământului, este dublată de **tema iubirii și de tema destinului**.

Caracterul monografic al romanului constă în surprinderea diverselor aspecte ale lumii rurale: obiceiuri și tradiții (nașterea, nunta, înmormântarea, hora, jocul popular, portul), relații socio-economice (stratificarea socială), relații de familie, instituțiile (biserica, școala), autoritățile.

Perspectiva narativă este obiectivă, iar naratorul detașat, omniscient și omniprezent relatează înâmplările la persoana aIIIa.

Simetria incipitului cu finalul se realizează prin descrierea drumului care intră și iese din satul Pripas, loc al acțiunii romanului. Personificat, drumul este simbol al destinului. El mai are și rol al veridicității (prin detalii toponimice), introducându-l pe cititor în viața satului ardelean de la începutul secolului al XX-lea. Descrierea caselor lui Herdelea și Glanetașu ilustrează condiția lor socială. Crucea strâmbă de la marginea satului, cu un Hristos de tinichea ruginită anticipează destinul tragic al protagonistului. „*Din șoseaua ce vine de la Cârlibaba, întovărășind Someșul [...] se desprinde un drum alb mai sus de Armadia, [...] ca să dea buzna în Pripasul pitit într-o scrântitură de coline*”.

Titlul este dat de numele personajului principal, care devine exponent al țăranimii prin dragostea lui pentru pământ, individualizat însă prin modul în care îl obține.

Titlurile celor două părți ale romanului evidențiază simetria compoziției și, totodată, denumesc cele două patimi ale personajului principal: „**Glasul pământului**” și „**Glasul iubirii**”. Titlurile celor 13 capitole (număr simbolic, nefast) sunt semnificative, discursul narativ având un „*Început*” și un „*Sfârșit*”. În prima parte apar capitolele: „*Începutul*”, „*Zvârcolirea*”, „*Iubirea*”, „*Noaptea*”, „*Rușinea*”, „*Nunta*”, iar în cea de-a doua „*Vasile*”, „*Copilul*”, „*Sărutarea*”, „*Ștreangul*”, „*Blestemul*”, „*George*”, „*Sfârșitul*”.

Prin **tehnica planurilor paralele** este prezentată viața țărănimii și a intelectualității sătești, iar prin **tehnica contrapunctului**, o anumită temă, moment esențial sau conflict sunt înfățișate în cele două planuri (nunta țărănească a Anei cu Ion corespunde, în planul intelectualității, nunții Laurei cu George Pinteș, în capitolul „*Nunta*”; conflictul dintre Ion și Vasile corespunde conflictul dintre intelectualii satului).

Planul țărănimii are în centru destinul lui Ion, iar **planul intelectualității** satului, pe cei doi „*stâlpi*” ai comunității: învățătorul Herdelea și preotul Belciug. Cele două planuri narative se întâlnesc, încă de la începutul romanului, în scena horei, numită de N. Manolescu „*o horă a soartei*”.

Acțiunea romanului începe într-o zi de duminică, în care locuitorii satului Pripas se află la **horă**, în curtea Todosiei, văduva lui Maxim Oprea (**expozițiunea**). Descrierea jocului tradițional, somșean, este o pagină etnografică memorabilă, prin înfățișarea portului popular, a dansului tinerilor și a cântecului lăutarilor.

La hora de la începutul romanului, numită de N. Manolescu „*o horă a soartei*”, hotărârea lui Ion de a lua pe Ana cea bogată la joc marchează începutul conflictului. Venirea lui Vasile Baciș, tatăl Anei, de la cârciumă la horă și confruntarea verbală cu Ion, care îl numește „*hoș*” și „*tâlhar*”, pentru că „*sărântocul*” umblă să-i ia fata promisă altui țăran bogat, George Bulbuc, constituie intriga romanului. Ion se va răzbuna, seducând-o pe Ana și silindu-l astfel pe Vasile să încuviințeze căsătoria. (**începutul conflictului**)

Bătăia flăcăilor de la cârciumă are drept pretext plata lăutarilor, însă, în realitate, ei se luptă pentru dreptul de a o lua de soție pe Ana. Ion îl învinge pe George, într-o scenă construită simetric cu aceea de la sfârșitul romanului (**din deznodământ**), când George îl ucide pe Ion, lovindu-l cu sapa.

2. Prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. Al fiecăruia dintre personajele alese

Caracterizarea personajelor se realizează realist, veridic, scriitorul folosind limbajul regional ardelenesc nuanțând utilizarea registrelor lexicale în funcție de condiția socială a personajelor.

Abordarea personajelor ca tipologii este specifică realismului, ca și impotanța acordată relației lor cu mediul social. Stratificarea socială pune în lumină conflictele dintre țărani săraci și cei înstăriți. Conflictul central, lupta pentru pământ în statul tradițional, între „sărântocul” Ion al Glanetașului și „bocotanul” Vasile Baciș, este dublat de conflictul interior, între **glasul pământului** și **glasul iubirii**, simbolizate de cele două femei dorite de el: Ana și Florica. Femeile sunt portretizate în antiteză: Ana este bogată și urâtă, iar Florica este săracă și frumoasă. Cresc

amândouă orfane, una lipsită de căldura sufletească a mamei, cealaltă, de protecția tatălui.

Ion este personajul eponim și principal din roman. Realizat prin tehnica basoreliefului, domină celelalte personaje implicate în conflict (Ana, Vasile, Florica, George), care-i pun în lumină trăsăturile. Tipologia personajului se reliefează și printr-o tehnică a contrapunctului: imaginea lui Ion cel sărac este pusă față-n față cu imaginea lui George Bulbuc, flăcăul bogat; Ion o iubește pe Florica dar o ia pe Ana de nevastă, în timp ce George o vrea pe Ana, dar o ia pe Florica. **(tehnica basoreliefului și a contrapunctului)**

Mai multe tipologii realizate se regăsesc în construcția protagonistului. Din punct de vedere al statutului social, el este tipul țăranului sărac, a cărui patimă pentru pământ izvorăște din convingerea că averea îi asigură demnitateași respectul în comunitate. Din punct de vedere moral, Ion este tipul arivistului fără scrupule, care folosește femeia ca mijloc de parvenire. Psihologic, este ambițiosul dezumanizat de lăcomie. **(tipologii realiste)**

Ana, fata cu zestre, dar fără noroc, naivă, „o fire tăcută și oropsită”, lipsită de iubirea părintească, este o victimă fără apărare pentru arivistul Ion. Criticul Eugen Lovinescu afirmă: „Prinsă la mijloc, în lupta pentru pământ dintre Ion și socrul său, Vasile Baci, biata Ana e o tragică victimă”. Pentru tatăl și bărbatul ei, ea nu atinge niciodată statutul de ființă umană, ci le asigură doar garanția proprietății asupra pământurilor.

3. Evidențierea prin două episoade/citate/secvențe comentate a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje

Exponent al țăranimii prin dragoste pentru pământ, Ion se **individualizează** prin modul de a-l obține: o batjocurește pe Ana și o împinge la spânturătoare. **(exponent al țăranimii și individualitate)**

Cum „lăcomia lui de zestre e centrul lumii” (George Călinescu), patima pentru pământ a tânărului sărac și ambițios îl face să renunțe la femeia iubită, Florica, și să aleagă ca soluție căsătoria cu o fată bogată. Monologul interior evidențiază frământările sufletești, conflictul dintre cele două glasuri – al pământului și al iubirii: „Mă moleșesc ca o babă năroadă. Parcă n-aș mai fi în stare să mă scuutur de calicie... Las' că-i bună Anuța!”. **(lăcomie)**

Ion își urmărește scopul cu **viclenie și tenacitate**, o joacă pe Ana la horă, o cheamă la poartă, o ignoră câteva zile, o seduce și apoi se înstrăinează. Sarcina Anei devine vizibilă, îndură rușinea, iar Vasile Baci este silit să accepte căsătoria. Cu toate acestea, Ion dă dovadă de **naivitate**, deoarece, fără o foaie de zestre, nunta nu îi aduce și pământul. Este rândul socrului să se arate viclean.

La nuntă, Ion are un al doilea moment de ezitare. Nu o iubește pe Ana și se gândește să fugă în lume cu Florica, dar își amintește de pământuri, așa că renunță: „-Și rămân tot calic... pentru o

muiere!...”. Cum Ana este însărcinată, Ion o joacă pe Florica și o îmbrățișează, închipuindu-și că este mireasa lui. Ana tresare „*ca mușcată de viperă*”, plânge și, presimțindu-și nenorocirea, rostește vaierul repetat de acum înainte: „*Norocul meu, norocul meu!*”. **(nunta)**

După nuntă, începe coșmarul Anei, bătută și alungată fără milă de soț și de tată. După un timp, la intervenția preotului Belciug, Vasile trece tot pământul pe numele ginerelui. Brutalitatea față de Ana este înlocuită de indiferență. Sinuciderea Anei și apoi moartea lui Petrișor, fiul lor, nu-i trezește lui Ion conștiința.

Dezumanizarea personajului se manifestă, de-a lungul întregului roman în atitudinea față de Ana.

4. Susținerea unei opinii

Ana și Ion sunt personaje cu trăsături antitetice.: blândețe- brutalitate, devotament-egoism, iubire-interes, caracter slab-caracter tare.

Orbit de patima de a avea pământ, Ion nu vede în această femeie decât un mijloc de a-și atinge scopul. Față de ea simte mai întâi milă, apoi dezgust și indiferență.

Ana își înțelege condiția de victimă a luptei celor doi bărbați. Lipsită de iubirea părintească, crezuse că Ion o iubește. După ce trece de la dragoste la vinovăție, la rușine și la dezgust, Ana găsește în sinucidere singura soluție de ieșire din suferință.

Așa cum spunea G. Călinescu: *În societatea țărănescă, femeia reprezintă două brațe de lucru, o zestre și o producătoare de copii. Odată criza erotică trecută, ea încetează de a mai însemna ceva pentru feminitate.*